

האליזר

עלון לשבת קודש

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

להצלחה ולשמירה על חיילנו במלחמה להחזרת החטופים בריאים ושלמים ולרפואת הפצועים

כח' אדר א' תשפ"ד 1516 (שנה כט') נושא השבוע: ב. הטוב והמטיב

פרשת ויקהל - שבת מברכין - שבת שקלים

ראש חודש אדר ב' יחול אי"ה בימים ראשון ושני מולדו ביום ראשון בשעה 13:10 ו-6 חלקים

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם ה' ברוכים... " (כ"ה, א)

במעמד "ויקהל" נצטוו ישראל על השבת שנאמר (פסוק ב'): "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה'..", ובאותו מעמד הוזכרו גם התרומות למשכן. ועולה השאלה: מדוע דווקא שתי מצוות אלו נאמרו בהקהל?

ביאר ה"בית אהרן": לפי ששתי מצוות אלו השבת והמשכן גורמות לאחדות, כיצד? האחדות במשכן - מעת שנבנה המשכן נאסרו הבמות והותר להקריב רק במקום אחד שנבנה מהתרומות שנידבו ישראל.

מצוות השבת - היא זכר למעשה בראשית ומרמזת על הקשר שלנו עם הבורא, ובמעמד הקידוש על היין אנו מכריזים ומעידים כי הקב"ה הוא המנהיג שברא את העולם ב-6 ימים וציוונו לשמור את יום השבת ולא לעשות בו כל מלאכה כפי שפירטו לנו חז"ל ל"ט מלאכות האסורות שנלמדו מ-ל"ט מלאכות שנעשו במשכן. וביום קדוש זה בו מתאחדת המשפחה סביב שולחן השבת, מה טוב ומה נעים להרבות במיני מעדנים ויינות משובחים שעליהם נאמר (תהילים קד, טו): "ויין ישמח לבב אנוש". (ומתוך האור, ד.ע.)

פרשת שקלים מהי?

לעולם נקראת פרשת שקלים בשבת שלפני ר"ח אדר ב' (שו"ע אור"ח סי' תרפ"א, מפני שבזמן שבית המקדש היה קיים היו משמיעים על השקלים באחד באדר ע"י הכרזת ביה"ד בכל ערי ישראל, לשקול מחצית השקל ע"י כל אחד מישראל להביאם לבית המקדש כדי לקנות בהם את קורבנות הציבור של השנה החדשה המתחילה מר"ח ניסן (משנ"ב ס"ק ב). ממצווה זו אנו למדים על אהבת ישראל, שכולם שווים לפני הקב"ה, העני והעשיר, וקורבן כולם עולה לרצון לפניו לכפר על עוונותיהם. ואמרו חז"ל: גלוי וידוע לפני הקב"ה שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהם לשקליו (ילקוט יוסף ח"ה)

הוצאת ס"ת וקריאה - מוציאים שני ספרי תורה: בספר ראשון - קוראים 7 עולים בפרשת השבוע ואומרים חצי קדיש. בספר השני - "המפטיר" קורא פרשת שקלים (שמות ל יא-טז) ואומר חצי קדיש (ואשכנזים - לא אומרים קדיש זה) (שו"ע סי' תרפ"א, ב"י סימן רפב, תורת מועדים פורים סי' ב ס"ד).

ההפטרה: לספרדים - "ויכרות יהודע" (מלכים ב, יא, יז) (שו"ע שם) ופסוק ראשון ואחרון של מ"מחר החודש" (ש"ע סי' תכח ס"ב) ולאשכנזים - "בן שבע שנים יהואש במלכו" (מלכים ב, יב, א) (ערוך השולחן סי' תרפ"ג)

השקפת היהדות

ברכת "הטוב והמטיב" על היין!

סיפר מר"ן הרשל"צ יצחק יוסף שלי"טא בשיעורו בלויין (פר' תרומה תשפ"ד) כי רב אחד סיפר לו שעשה תחרות עם חברו מי מהם יברך יותר פעמים את ברכת "הטוב והמטיב" על יין בסעודה אחת, והצליח להשיג שיא של 26 פעמים, כשבכל פעם הוא מביא לשולחן יין אחד.

מה היא ברכת "הטוב והמטיב" על היין? חז"ל תיקנו לברך ברכת "הטוב והמטיב" על שיני יין, דהיינו כאשר אדם ברך "בורא פרי הגפן" ושתה יין ואחר כך הוא רוצה לשתות יין מסוג אחר, הוא צריך לברך לפני שתיית היין השני בשם ומלכות "הטוב והמטיב" משום הודאה לה' על ריבוי היין שזימן לו.

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 5:45-5:49 * סוף זמן ק"ש 8:14-8:19

ציאת שבת: 6:57

ציאת שבת: 6:16

כניסת שבת: 5:25

ושאלו חז"ל מדוע תיקנו ברכה זו רק על שתית יין ולא על שינוי אכילת בשר או פת? זאת כיוון שהיין התייחד בכך שהוא משמח וסועד את לב האדם. ואף הלויים היו אומרים שירה בבית המקדש בזמן שהיו מנסכים יין על המזבח, כמו"כ היין מביא לשמחה וקלות ראש לכן תיקנו את ברכת "הטוב והמטיב" שבמקור תקנוה על הרוגי ביתר שניתנו לקבורה, כדי להזכיר לאדם את יום המיתה שלא יבוא לידי קלות ראש. מכל מקום ישנם 7 תנאים שצריכים להתקיים כדי שיוכלו לקיימה וכמפורט בהלכות.

אם כן מדוע לא שמענו כל כך על מצווה זו? יש פוסקים שאומרים שלא נהגו לברך ברכה זו משום שכדי לברך ברכה זו לכל הדעות, צריך שיתקיימו הרבה תנאים ואין זה מצוי שיתקיימו כל התנאים וגם לא כולם בקיאים ביינות. ויש יינות שמשפרים את טעמם בכל מיני תמציות וכו'... מכל מקום הם מודים שהמקל לברך ברכה זו, יש לו על מה לסמוך ואינו בגדר ברכה לבטלה (הרב אופיר מלכא הל' ברכות סי' קעה עמ' שלו, פסקי תשובות לרב שמחה רבינוביץ' סי' קעה ס"א, הרשל"צ יצחק יוסף בתשובה) אבל הרה"ג דוד יוסף, בנו של מר"ן הרשל"צ עובדיה יוסף זצוק"ל כתב (אורחות מ"ן ח"ב ע"מ תקמג) על אביו שפעמים רבות ראה אותו שהיה מברך ברכת "הטוב והמטיב" על היין ולא היה חושש כלל לדעת הסוברים שמכוון שיש בזה כמה שיטות ותנאים אין לברך ברכה זו. וכמה פעמים אמר לו שמכוון שאפשר לקיים את כל התנאים לעניין ברכת "הטוב והמטיב" בלי להיכנס לספקות, יש לברך ברכה זו בשם ומלכות ושברכה זו הינה מתקנת חכמים כמו שאר ברכות הנהנין, ואם אינו מברך ברכה זו למרות שיש לברך יש לחוש בזה משום שנהנה מהעולם הזה בלא ברכה. ומצוי מאד שבסעודות ראשונה ושניה של שבת וכן בסעודות פורים, ובבילי הסדר (לספרדים כוס שניה) וכדו' מצויים בדרך כלל כל התנאים ואפשר לקיימה בקלות!

מעשה שהיה

נכנס יין יצא סוד

פורים צילאי ומרומם עבר על בני קהילת ה"חתם סופר" בהונגריה. בנו של אחד מבני הקהילה הקדושה הוכנס בבריתו של אברהם אבינו ביום חג הפורים, ושמו נקרא "ברוך מרדכי" על שם הנאמר: "ברוך מרדכי היהודי", כשה"חתם סופר" היה המוהל. בסיום הברית בירך הצדיק את התינוק ואמר: "נכנס יין יצא סוד" ותו לא. ברכתו הייתה כפלא באוזני הנוכחים, שלא הבינו את כוונתו. הילד ברוך מרדכי גדל לשמחת הוריו והיה ילד טוב ותמים, אך לתוגתם הרבה היה קשה קליטה והיה קשה עליו להבין את החומר הנלמד בתלמוד תורה. אף מלמד פרטי לא עזר בעניין, ברוך מרדכי נשאר ילד תמים, אך רחוק מכל הבנה בתורה הקדושה. כשגדל ונהיה לנער, בלטה בו במיוחד מידת ה"יראת שמים" בתפילותיו הזכות שהיו יוצאות מעומק הלב וארוכות מהרגיל, אך מוחו נשאר אטום וסתום לכל דבר שבקדושה. למרות זאת, לא היה מתייאש ובשעות הלימוד והסדרים היה רוכן על דפי הגמרא הקדושים כאילו הוא לומד ומבין, חבריו רצו לנסותו אם אכן לומד הוא ברצינות. לא פעם, כשהיה משיח דעתו, היו מחליפים את הגמרא שהייתה פתוחה על שולחנו בגמרא אחרת מבלי שישים לב לכך, וברוך מרדכי לא היה מרגיש בעניין כלל וכלל, ועושה עצמו כלומד מאותו דף שהפסיק.

לקראת גיל 18 רצו הוריו להכניסו תחת חופה וקידושין, כדברי חז"ל: "בן י"ח לחופה", אך כלה לא נמצאה לבחור תמים מעין זה. ברוך מרדכי עלה לארץ ישראל והגיע לירושלים עיר הקודש, את דרכו עשה הישר לביתו של המרא דאתרא שניסה לתהות על קנקנו ומיד גילה כי מדובר בבחור תם, בור ועם הארץ, חסר הבנה וחסר דעת בתורה. כשביקש ברוך מרדכי מהרב שיציע לו שידוך נאות, שכן קרב כבר לגיל 20, מצא הרב לנכון לשדך לו את בתה של האלמנה, שעוני ומחסור היה מנת חלקם, ולא יכלו לדרוש חתן תלמיד חכם, והזוג הצעיר הקים בית יהודי פשוט ותמים.

כעת, כשעול הפרנסה רבץ על כתפיו של ברוך מרדכי, מצא הוא לנכון לעסוק במלאכת "שואב המים". לצורך כך רכש את הכלים הדרושים, ועבר בין בתי העיר לשאוב מים לתושבים עבור שכר מועט ובתמורה שקיבל כלכל את בני ביתו. מנהג היה לו לברוך מרדכי, בכל ראש חודש היה מחלק מים חינם לכל לקוחותיו שמא החסיר טיפה במשך החודש ולקח תשלום לא הוגן. ישר היה במעשיו ותמים בצדקותיו, ובשעות הערב היה קובע עיתים לתורה ומנסה ללמוד מה שיכול היה.

בני עירו שהכירו אותו, ידעו על תמימותו מחד, ובורותו בתורה מאידך, אך מה שיכלו להעיד עליו מכריו כי היה בעל תפילה, ואת התפילות הכתובות בסידור, היה אומר בכוונה מילה במילה. כך עברו

ותכפו השנים, וברוך מרדכי "שואב המים" קרב לגיל שבעים.

פורים בירושלים עיר הקודש, כולם התאספו סביב שולחנו של הצדיק הגאון רבי שניאור זלמן לאדינער, בעל 'תורת חסד' מלובלין לסעודת הפורים, לקבל "משקה", ולשמוע דברי תורה. גם ברוך מרדכי היה בין הקהל, הוא הרשה לעצמו להתכבד מהמוגש לשולחן, ואף ממשקה היין לגם כוסית אחר כוסית ללא שימת לב עד שהחלו חושי להתערפל והוא נפל לשכרות, תוך כדי כך קם מכיסאו, הכה על השולחן, היסה את כל הנוכחים, ואמר: "היום!", קרא לעבר הנוכחים התמהים, "היום, יום הולדתי, לפני שבעים שנה ביום הפורים נכנסתי בבריתו של אברהם אבינו".

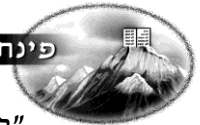
לפתע עצרו הרבי וקרא לעברו: "לרגל יום הולדתך, אולי תשמיענו דבר תורה לכבוד היום הגדול, או תלמדנו איזה גמרא?!" דממה השתררה, כולם נדהמו על בקשתו המוזרה, וכי אינו יודע כי ברוך מרדכי בור ועם הארץ הוא, ואינו בר הבנה, וכי שמא רוצה לביישו ברבים חלילה! סקרנות רבה אפפה בכולם לראות כיצד ייפול דבר, ומה יאמר ברוך מרדכי? לפתע, ללא אומר ודברים קם ברוך מרדכי ממקום מושבו, פתח את פיו הטהור והחל מפיק מרגליות, כשהוא שופך מעיינות של גמרא בעל פה, וכך עבר מגמרא לגמרא, להלכה ומשנה עד שכל השומעים פערו פיהם בתדהמה ללא אומר ודברים, והתפלאו לשמוע את ברוך מרדכי שהיה ידוע בפניהם כבור ועם הארץ אומר דברי תורה יקרים מפז כשעתיים תמימות. משסיים את דבריו צנח ונרדם, כמה יהודים טובים לקחוהו לעבר אחד הספסלים שם נרדם עד שהתאושש. כשהתעורר, סיפרו לו הסובבים על התגלית שנתגלתה לעיניהם, ועל התלמיד החכם הטמון בקרבו. ברוך מרדכי לא זכר כלום מהמאורעות האחרונים, ואף נדהם לשמוע על כך.

אך כשראה שכולם סביב מדברים עליו ועל סודו שהתגלה, הצטער מאוד על כך. אז קם אחד מזקני החבורה ואמר: "זכיתי להשתתף בברית המילה לפני 70 שנה עם ה'חתם סופר', וכעת התבהר לי מה שאמר ה'חתם סופר' ביום שנכנסת בבריתו של אברהם אבינו ע"ה: "נכנס יין יצא סוד". משמע: 'נכנס יין' - יין בגימטריה 70, כשתיכנס לשנת ה-70 לחיך 'יצא סוד' - אזי יתגלה סודך".

ברוך מרדכי סיים את תיקונו בעולם, זמן קצר אחרי שהתגלה סודו כצדיק נסתר הסתלק לבית עולמו. הוא היה תלמיד חכם עצום, גדול בתורה ביראת שמים ובענווה, את כישורונותיו וידיעותיו היה מסתיר כל חייו, וכונה בפי כל "שואב המים". לאחר פטירתו העידו עליו שהיה אחד מל"ו צדיקים של הדור. אכן, בכל יהודי טמון וחבוי אוצר גדול אך הצדיק, שהוא היסוד, הוא בחינת היין, בכוחו לגלות את הסוד שבכל אחד.

הלכות ברכת הטוב והמטיב ביין

פינת ההלכה

א. חז"ל תיקנו לברך "הטוב והמטיב" על שינוי יין (גמ' זרקות נט); דהיינו אם ברך "בורא פרי הגפן" על יין מסוג אחד ושתייה ואח"כ רוצה לשתות יין מסוג אחר, צריך לברך לפני שתית היין השני ברכת "הטוב והמטיב" בשם ומלכות (פ"ע אור"ח סי' קעה ס"א) וזאת כהודאה לה' על ריבוי היין שזימן לו (משנ"ב ס"ב ז).

נוסח הברכה הוא: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם הטוב והמטיב" (כה"ח ס"ק א). גם בזמן הזה צריך לקיימה (מר"ן הרש"ל עובדיה יוסף בחז"ע זרקות עמ' עה, הרה"ג דוד יוסף הלכה זכורה ח"ט סי' קעה ס"א, הרה"ג משה לוי זכרה ה' ח"ד פ"ב ס"ט, הרה"ג בן זיון אבא שאול אור לאיון ח"ג פ"ב ס"ח-ט, מר"ן הרש"ל מרדכי אליהו בקול קופיך עלון יום הכיפורים תשנ"ח).

ב. ישנם שבעה תנאים שצריכים להתקיים כולם כדי שיהיה אפשר לברך ברכה זו:

1. שלא יסיח דעתו מלשתות יין – כלומר כשברך על היין הראשון "הגפן" כיון שבדעתו לשתות עוד יין [השני] (וע"פ פ"ע סי' קעה ס"ד, הלכה זכורה סי' קעה ס"א).

דוגמא: בליל שבת כשמקדש על היין יכוון שרצונו לשתות יין נוסף בסעודה [ואז ויוכל לברך הטוב והמטיב]. אם ברך ברכת המזון זה נחשב היסח דעת ואם ירצה לשתות יין אחר אחרי הסעודה יתחייב בברכת "בורא פרי הגפן" ולא "הטוב והמטיב" כגון: כשעושה ברכת המזון על כוס (הלכה זכורה ס"ב).

2. שותים בסעודה[של פת] - ספרדים: מברכים "הטוב והמטיב" כששותים את 2 היינות בסעודת פת (חז"ע זרקות עמ' עה ס"ד, כה"ח ס"ק כת, הלכה זכורה ס"ב, פ"ת מנחת יצחק ח"ט סי' יד, מר"ן הרש"ל מרדכי אליהו סס). קידוש על יין סמוך לסעודה נחשב כיון בתוך הסעודה ובמידה וישתה יין אחר בסעודה יברך "הטוב והמטיב" (הלכה זכורה סס, מר"ן הרש"ל יצחק יוסף בקובץ בית יוסף מ"ט תשפ"ג עמ' רכז).

אשכנזים: אפילו אם רק היו מסובים לשתות יין [אפילו בלא סעודת פת וכל שכן בסעודת פת] ושתו מ-2 יינות מברכים על השני "הטוב והמטיב" (הרמ"א סי' קעה ס"ה, משנ"ב ס"ב ז, פסקי תשובות לגר"ש רבינוביץ סי'

קעה ס"א הל' ברכות לרב אופיר מלכא עמ' שלד).

3. שונשאר מהיין הראשון- אפשר לברך "הטוב והמטיב" על היין השני (משנ"צ ס"ק ג, חז"ע עמ' עז, כה"ח ס"ק ו, מר"ן הרש"ל מרדכי אליהו הג"ל ועוד הרכה אחרונים שפסקו ספק ברכות להקל כנגד הבית יוסף והרמ"א סקודרים שאף על פי שלא נשאר מהיין הראשון מזכרים הטוב והמטיב). הטעם: דווקא כשנשאר מהיין הראשון הבאת היין השני נחשב ריבוי טובה, אך אם נגמר היין הראשון והביאו את השני יאמרו שלא מחמת שינוי יין הביאוהו אלא מפני שנגמר הראשון ואין בזה כל כך ריבוי טובה ולכן לא מברכים (משנ"צ סס).

4. שיין שני לא היה על השולחן כשברכו על היין הראשון [אלא במקרה, ארון וכדו'] ואח"כ הביאוהו : לספרדים: טוב להחמיר לעשות כן [אע"פ שמצד הדין אפילו ששניהם היו על השולחן מהתחלה מברכים "הטוב והמטיב" (הלכה ברורה סי' קעה ס"ג)].

לאשכנזים: מצד הדין אין ליין שני להיות על השולחן בזמן שברך על הראשון (הרמ"א סי' קעה ס"א). [אלא צריך להיות במקום אחר בבית, מ"מ לדעת משנה ברורה (ד) ופסקי תשובות (א) כל היינות בבית דינם כנמצאים על השולחן ולכן כשרוצה לקיים ברכת "הטוב והמטיב" צריך להוציא היין השני מחוץ לדלת הבית בטרם יברך על היין הראשון ואח"כ יכניסוהו].

5. שינוי יין- שהיין השני שונה מהראשון, ויכול לברך אפילו אם אינו יודע שהשני טוב או פחות טוב מן הראשון (שו"ע סי' קעה ס"ג-ג).

- אפשר להשתמש ליין ראשון ביין שעשוי ממיץ ענבים אע"פ שאין בו אלכוהול אבל ליין שני רק יין שיש בו אלכוהול (הלכה ברורה ס"טז, אורחות למר"ן ח"ב עמ' תקמח סס מעיד הכז לז' יוסף כי מר"ן הרש"ל צ' עובדיה יוסף בשבת היה מקדש על יין מיץ ענבים ואח"כ פעמים היה שותה יין בתוך הסעודה ומברך עליו "הטוב והמטיב").

- אפשר שהיין הראשון יהיה חדש והשני ישן [תאריך על הבקבוק], ואפילו ששניהם מאותו סוג של ענבים ומאותו יקב [כגון: שניהם מענבי קברנה סובניון או מרלו וכדו'] (הלכה ברורה ס"י).

- אם היין הראשון יוצר ביקב אחד והשני ביקב אחר אפילו ששניהם נעשו מאותו סוג של ענבים [כגון: קברנה סובניון או מרלו וכדו'] והם מבציר של אותה שנה מברכים "הטוב והמטיב" (ס"י).

- אם שתו תחילה יין אדום ואח"כ הביאו יין לבן, לדעת רבים מן הפוסקים יש לברך עליו "הטוב והמטיב", אפילו שאינו טוב כמו הראשון, מ"מ אם גרוע יותר לא יברך (הרמ"א ס"ג, הלכה ברורה ס"טו).

6. שניים שותים יחד- אין לברך "הטוב והמטיב", אלא כששני בני אדם שותים יחד משני היינות בשולחן אחד (שו"ע ס"ז). אבל אם אחד בחדר זה והשני בחדר אחר לא מצטרפים יחד (משנ"צ ס"ק טו).

ולעניין שניים נחשבים גם בעל ואשתו או אדם ובנו [מגיל 13] וכי"ב (שו"ע סס).

ולעניין שניים ששותים לא מועיל אם שניהם שתו מהיין הראשון יחד ומהיין השני כל אחד שתה מיין אחר (הלכה ברורה סס, משנ"צ ס"ק טו).

7. שותפות ביין הראשון והשני- לספרדים: ראוי להחמיר ששני השותים יהיו שותפים ביינות והמקל לברך בלא שותפות יש לו על מה לסמוך (הלכה ברורה ס"יט). לאשכנזים: מצד הדין שני השותים צריכים להיות שותפים ביין (משנ"צ ס"ק טו).

כדי שתהיה שותפות צריך להקנות שותפות לכל השותים בשני היינות. ואם הניח את הבקבוק על השולחן וכל הרוצה ליטול ממנו רשאי, הרי גם זו נקראת שותפות (משנ"צ ס"ק טו, הלכה ברורה ס"יט).

ג. אין צריך לשותות שיעור מכל יין אלא מספיקה טעימה מועטת באופן שיהנה מטעמו (חז"ע עמ' עה, ברכה ה' ח"ד עמ' קלט, הלכה ברורה ח"ט עמ' קנד, מר"ן רש"ל ילחק יוסף סס).

ד. אם שכח לברך "הטוב והמטיב" על היין השני ונזכר לאחר שסיים לשותות- אינו מברך, ואם בדעתו לשותות ממנו עוד- הרוצה לברך יש לו על מה לסמוך (חז"ע עמ' פ, הלכה ברורה ס"ז).

ה. אפשר לברך "הטוב והמטיב" בכל פעם שמביא לשולחן סוג נוסף של יין, מ"מ דווקא כשהיין הבא לא נמצא על השולחן כאשר מברך על היין הנוכחי, שאם לא כן כל היינות שעל השולחן פטורים מברכת "הטוב והמטיב" (הלכה ברורה ס"ז, משנ"צ ס"ק יז).

ו. כשבאים לברך "בורא פרי הגפן" על היין הראשון או "הטוב והמטיב" על היין השני: לספרדים: כל אחד מברך לעצמו ואינם רשאים שאחד יברך לכולם ויכוון להוציאם. הטעם: שמא יקדים קנה לוושט (שו"ע סי' קעז ס"ח, וסי' קעה ס"ה). ובדיעבד אם אחד בירך וכוון להוציא את כולם ידי חובה והם כיוונו לצאת יצאו ואינם רשאים לברך לעצמם (הלכה ברורה ס"כ).

לאשכנזים: אם אומר קודם לכן "סברי מרנן" והשומעים מפסיקים מלאכול ושומעים את הברכה ומתכוונים לצאת יד"ח והמברך מכוון להוציאם רשאים לעשות כן (הרמ"א סי' קעז ס"ח, הלכה ברורה סס).

ז. אם שותים יין בבית האבל מברכים "הטוב והמטיב" על שינוי יין. אבל בימי ימי בין המצרים שנוהגים שלא לברך ברכת "שהחיינו" יש להימנע מלהביא יין אחר כדי שלא יצטרכו לברך עליו "הטוב והמטיב" (כה"ח סי' קעה ס"ק יא). מכל מקום בשבתות שבימי בין המצרים מותר לברך אפילו לבתחילה (הלכה ברורה ס"ט).

מומלץ לשמור עלון זה ולחזור עליו מדי פעם, כדי לזכור את שבעת התנאים [שכולם מתחילים באות ש], ויוכלו לקיים מצוות הטוב והמטיב בצורה נכונה

טל: 08-8644452